

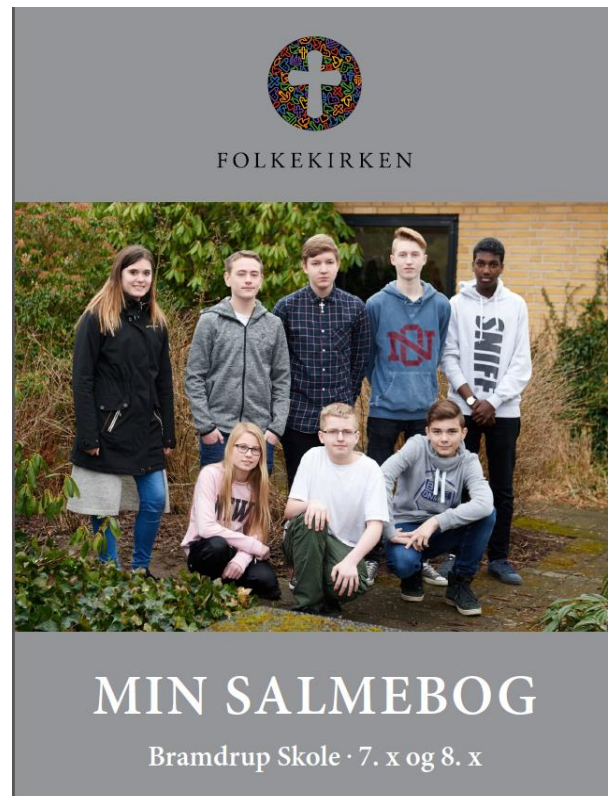
”Min salmebog” - et tværfagligt projekt i 8. klasserne med Bramdrup Kirke og Bramdrup Skole

Ved sognepræst Lone Vesterdal, Bramdrup Kirke og lærer Birgitte Gade, Bramdrup Skole,

Salmefest

Fredag den 17. juni 2016 var der festlig reception i Bramdrup Kirke i anledning af udgivelsen af ”Min salmebog”. Bogen indeholder en samling salmer fra Den danske Salmebog, nærlæst og tolket af alle elever fra 8. årgang på Bramdrup Skole.

I bogen er salmeteksten gengivet sammen med de enkelte elevers refleksioner over salmerne. Udgivelsen var resultatet af et samarbejdsprojekt mellem Bramdrup Kirke og Bramdrup Skole. Eleverne arbejdede med salmeprojektet i nogle måneder i faget dansk i 8. klasse. Alle elever var involverede i projektet, både kirkens konfirmander og de elever, der ikke var konfirmander. Udgivelsen blev fejret med salmesang og musik, taler ved provst Grete Wigh-Poulsen, Kolding Provsti, menighedsrådets formand Jens Christensen og med overrækkelse af "Min salmebog" til hver enkelt elev.

Formålet med "Min salmebog"

Projektet er det første af sin art og er opstået i kontakten mellem lærer Birgitte Gade og sognepræst Lone Vesterdal. Desuden medvirkede også sognepræsterne Jette Langgaard Andersen og Elon Jepsen, som underviste to af konfirmandholdene under projektforsløbet.

Med samarbejdet ønskede vi at eleverne i 8. klasse blev fortrolige med den del af den danske kultur og litteratur, som salmerne i Den danske Salmebog udgør. Salmernes billedsprog og sproglige stil er vigtige kilder til viden om de særskilte litterære perioder og samtidig er salmernes

tematik og eksistentielle forestillingsverden kilder til viden om, hvordan mennesker før og nu tænker om menneskeliv, fællesskab, sorg og glæde, mod- og medgang. Til eleveres grundlæggende viden og kendskab om dansk middelalder, renæssance og reformation, barok, oplysningstid og pietisme, romantik og moderne tid hører salmerne naturligt med. Salmernes eksistentielle/religiøse verden, billedsprog, karakteristiske stil, litteratur- og åndshistoriske sammenhæng udgør en væsentlig del af dansk litteraturhistorie. Derfor hører tilegnelsen og en solid fortrolighed med salmer med til den almene dannelse i 8. klasse. Formålet med projektet var altså at styrke elevernes fortrolighed og kendskab til salmen som genre og deres eksistentielle og religiøse forestillingsverden.

Projektets forløb

I første fase udvalgte sognepræst Lone Vesterdal 50 salmer fra Den danske Salmebogen. Kriteriet for udvælgelsen var, at de klassiske salmedigtere Kingo, Brorson, Grundtvig, Ingemann og dermed også forskellige litterære perioder; barokken, pietisme og oplysningstid og romantikken skulle være repræsenteret. Dernæst ønskede vi også, at flere tematikker var repræsenteret: morgen- og aftensalmer, lovsange, årstids- og højtidsalmer og salmer til livsbegivenheder/situationer og til dåb og nadver. Det var også vigtigt for os at eleverne stiftede bekendtskab med nyere salmedigtere som Sten Kaalø, Lisbeth Smedegaard Andersen, Holger Lissner, Hans Anker Jørgensen, Johannes Johansen og Lars Busk Sørensen. Den endelige liste bestod af følgende 50 salmer fra Den danske Salmebog:

1. 3 Lovsynger Herren – Grundtvig
2. 4 Giv mig, Gud, en salmetunge – Grundtvig
3. 15 Op, al den ting – Brorson
4. 31 Til himlene rækker din miskundhed - Ingemann
5. 46 Sorrige og glæde – Kingo
6. 70 Du kom til vor runde jord – Sten Kaalø
7. 78 Blomstre som en rosengård – Grundtvig
8. 122 Den yndigste rose er funden – Brorson
9. 123 Her kommer, Jesus, dine små - Brorson
10. 131 Blåt væded lys frem – Lisbeth Smedegaard Andersen
11. 136 Dejlig er den himmel blå – Grundtvig
12. 192 Hil dig, frelser og forsoner – Arnulf af Louvain/Grundtvig

13. 236 Påskeblomst, hvad vil du her? – Grundtvig
14. 241 Tag det sorte kors fra graven – Grundtvig
15. 249 Hvad er det at møde den opstandne? – Hans Anker Jørgensen
16. 289 Nu bede vi den Helligånd – Luther/Grundtvig
17. 290 I al sin glans – Grundtvig
18. 292 Kærligheds og sandheds Ånd – Victor/Grundtvig
19. 321 O kristelighed – Grundtvig
20. 331 Uberørt af byens travlhed – Lars Busk Sørensen
21. 369 Du, som gir os liv og gør os glade – Hans Anker Jørgensen
22. 392 Himlene Herre – Grundtvig
23. 402 Den signede dag – Grundtvig
24. 408 Nu ringer alle klokker mod sky – Ingemann
25. 413 Vi kommer, Herre, til dig ind – Lisbeth Smedegaard Andersen
26. 487 Nu fryde sig hver kristen mand – Luther/Grundtvig
27. 557 Her vil ties, her vil bies – Brorson
28. 614 Far verden, far vel – Kingo
29. 729 Nu falmer skoven trindt om land – Grundtvig
30. 731 Nu står der skum fra bølgetop – Lars Busk Sørensen
31. 733 Skyerne gråner – Grundtvig
32. 743 Nu rinder solen op – Kingo
33. 747 Lysets engel går med glans – Ingemann
34. 749 I østen stiger solen op – Ingemann
35. 750 Nu titte til hinanden – Ingemann
36. 752 Morgenstund har guld i mund – Grundtvig
37. 754 Se, nu stiger solen – Jakob Knudsen
38. 761 Den klare sol går ned – Kingo
39. 771 Dagen går med raske fjed – Ingemann
40. 772 Til vor lille gerning ud – Ingemann
41. 773 Bliv hos os – Ingemann
42. 778 Fred hviler over land og by – Ingemann
43. 780 Den lyse dag forgangen er – Grundtvig
44. 786 Nu går solen sin vej – Lissner
45. 787 Du, som har tændt millioner af stjerner – Johannes Johansen
46. 674 Sov sødt, barnlille – Grundtvig
47. 336 Vor Gud, han er så fast en borg – Luther
48. 323 Kirken, den er et gammelt hus – Grundtvig
49. 68 Se, hvilket menneske – Hans Anker Jørgensen
50. 441 Alle mine kilder - Grundtvig

Forløb på skolen, Birgitte Gade fortæller:

Lærer Birgitte Gade var tovholder på projektarbejdet på skolen. Samtlige elever i 8. klasse arbejdede med salmerne sammen med deres dansklærere. Den danskfaglige hensigt med at arbejde med salmer var at undersøge salmen som genre. Herunder skulle eleverne have kendskab til de litteraturhistoriske perioder, salmerne var skrevet i. De skulle arbejde med de sproglige virkemidler, salmerne benytter. De skulle arbejde med salmernes individuelle tematik, og de skulle finde litteraturhistoriske træk i netop deres to salmer. Denne viden skulle danne baggrund for en afsluttende beskrivelse af salmen, en beskrivelse af salmens betydning, og endelig skulle beskrivelsen suppleres med et foto, en tegning eller anden illustration, der for eleven passede til salmen. Der skulle være en beskrivelse af, hvordan eleven så sammenhængen mellem salme og billede.

Som optakt til arbejdet med salmen som genre, var Lone Vesterdal på Bramdrup Skole for at give eleverne et oplæg om salmen, om dens betydning og funktion og om de forskellige perioder vores valgte salmer var skrevet i. Eleverne havde forud for forløbet arbejdet med lyrik som genre, så de kendte til lyrikanalyse.

Klasserne opstillede mål og forventninger til arbejdet med salmerne. Vi læste sammen artikler om salmedigtningens væsentlige perioder, og vi læste sammen fire salmer fra henholdsvis reformationen, barokken, universalromantikken og nyeste tid. Analysearbejdet med salmerne foregik i grupper, og så var eleverne klædt på til deres individuelle arbejde med salmer.

Eleverne trak hver to salmer ud af de 50 udvalgte ved simpel lodtrækning. Da de havde fået deres salmer udleveret, var første opgave for dem at lytte til deres salmer og give en beskrivelse af, hvilken stemning salmen satte dem i, hvilke tanker salmen gav, og hvilke indre billeder/forestillinger salmen førte til.

Derefter skulle eleverne arbejde mere analytisk med salmerne. De skulle finde ordbetydning på ord, de ikke kendte i forvejen, de skulle finde oplysninger om salmedigteren, og endelig skulle de analysere salmen med danskfaglige redskaber. Hensigten med analysearbejdet var, at eleverne skulle opnå en dybere forståelse af deres salmer. Den dybere forståelse skulle afspejle sig i den afsluttende beskrivelse af salmerne, som for langt de flestes vedkommende viste sig at være større og dybere end den første beskrivelse, der udelukkende var baseret på et stemningsindtryk.

Den sidste del af opgaven bestod i at finde et foto eller tegne et billede, der konkret eller symbolsk illustrerede den stemning eleverne fandt i deres billeder. Mange af eleverne tænkte meget symbolsk og var meget kreative i forhold til at finde illustrationer til deres salmer. Under billederne skulle billedteksten forklare sammenhængen mellem billede og salme. Alle beskrivelserne og alle billederne blev samlet og sendt til Lone Vesterdal.

Forløb med præst og organist i kirken – Lone Vesterdal fortæller:

Der blev truffet aftale om, at sognepræst Lone Vesterdal skulle holde en undervisningslektion på skolen i de enkelte 8. klasser om salmesangens funktion og historie. Dernæst blev det aftalt, at klasserne på skift kom på besøg i kirken for at synge salmerne, lytte til melodierne og høre mere om salmernes betydning og historie. Salmer adskiller sig fra anden digtning ved at være brugsdigtning, dvs at de er skrevet for at synges, ligesom de er skrevet ind i en kristen-kirkelig tradition. Derfor var det en vigtig del af elevernes arbejde, at de oplevede salmerne i brug i kirkerummet. Dette foregik i samarbejde med kirkens organist Heine Skov Jensen.

Det konkrete resultat

Elevernes skriftlige materiale blev afleveret hos et trykkeri i Kolding, som hjalp os med opsætningen af tekster og billeder. Resultatet blev 4 sæt salmebøger, ca. 30 eksemplarer til hver klasse. Bogens forside udgøres af et klassefoto, så de 4 bøger kan kendes fra hinanden.

Økonomi

Omkostninger til lay-out og trykkeri søgte vi om at få dækket hos Kolding Provsti. Ansøgningen blev godkendt af provstiudvalget, og projektet kunne dermed gennemføres.

Vurdering af projektet og planer for fremtiden

Eleverne fik med forløbet et meget nært forhold til deres egne salmer. De fik en bevidsthed om, hvad det er, salmerne netop kan, og hvad de selv vil kunne bruge salmer til. De oplevede, at den tid en tekst - her en salme - er skrevet i, har direkte indflydelse på både tema og ordvalg i teksten. Eleverne koblede under hele forløbet sanser og viden tæt sammen, og de oplevede at kunne give både sprogligt og billedligt udtryk for den stemning, salmen gav. Det var en positiv og meget

udbytterig proces at arbejde med salmer i 8. klasse, og vi arbejder derfor frem mod at gentage processen i kommende skoleår 2017/2018. Vi overvejer om det er en idé at fokusere på salmebogen "100 Salmer" og dermed den nyeste salmedigtning. Men dette er under overvejelse.